

Kmečka trgovina

Trgovina s sadjem

Cene

Na samopomoči osnovana akcija sadjarjev v Slov. goricah je že doživela velik moralen uspeh. Prej, preden so se sadjarji organizirali, so sadni mešetarji v oddaljenih krajih po Slovenskih goricah in drugod plačevali sadje po 1.50 din, ponekod celo po 1.25 din za 1 kg pri tako zvanih kupcih na zeleno. Ko je pa organizacija stopila dne 29. julija v delovanje, je cena jabolk takoj poskočila na 2 din, dne 30. julija pa že celo na 2.20 din za 1 kg. Sedanja cena jabolk je 2.25 din, postavljeno na mesto, kamor lahko pride avtomobil izvoznikarja, prištevši še 8% kupne cene, ki gre za kritje stroškov organizacije. Ta cena bo stalna do konca meseca, vsaj nižja ne bo, kakor kažejo okoliščine.

Poročilo pisarne

Sadjarška informacijska pisarna Kmetijske zbornice v Mariboru, tel. 24-85, v Vrbanovi 33, ki je jedro vse organizacije, je že dobila ponudbe trgovcev iz južnih krajev za franko vagon 2.40 din 1 kg. Računajoč stroške nakladanja in prevoza je pa ta cena nižja, kot pa ponudbe domačih trgovcev po 2.25 din za 1 kg na licu mesta. Razni domači in tuj trgovci se že kaj pridno po večkrat na dan obračajo na vodstvo pisarne za pomoč pri nakupu sadja. Vodstvo pisarne ima že torej med trgovci lepo izbiro, da lahko pošlje sadjarjem res najboljšega kupca. Nekateri trgovci se pa na vodstvo pisarne pritožujejo, poudarjajoč, da ne bodo nič zaslužili. To pa nič ne da, bodo pa kmetje za sadje več dobili.

Ovire v delovanju pisarne

Iz povedanega je razvidno, kako velik pomen ima pisarna s svojo organizacijo za povzdigo cene jabolk. Zato je v korist kmetov samih, da ne ovirajo dela pisarne. Zgoditi se, da organizacija javi pisarni, koliko ima jabolk, pisarna pošlje na lice mesta najboljšega kupca, a ko ta pride tja, so kmetje jabolka že prodali. S takim ravnanjem kmetje sami sebi izpodbijajo cene in uničujejo svoje lastno delo. Če kmet potem krajevnega odbora javi pisarni, koliko ima sadja, se s tem že obveže, da sadje hrani za tistega kupca, ki mu ga pošlje pisarna, ter ga ne sme pod nobenim pogojem prej prodati. Le tako bo mogoče nadaljevati delo za odpravo nezdravih razmer v sadni trgovini in izvesti organizacijo do popolnosti. V nasprotnem primeru je pa ves trud zaman.

Skladišča za izvoz sadja

V Italijo je odpotovala posebna komisija strokovnjakov, da prouči vprašanje skladišč in hladilnic za sadje, ki so vzorno organizirane v severni Italiji. (Glej popis takega zavoda v avgustovi številki »Kmečkega dela«.) Naša država namreč namerava na podlagi desetletnega načrta za pospeševanje našega sadjarstva zgraditi skladišča in hladilnice za sadje, kar je tudi v zvezi z nedavno uredbo o silosih. Po tej anketi bo sklenjeno dokončno, po kakšnem sistemu se bodo zgradila skladišča in hladilnice za sadje v naši državi. Kakor znano, se proučuje, da se zgradi tako veliko skladišče v Mariboru, ki bo stalo pet milijonov dinarjev.

Hmeljarska poročila

Polovična vožnja za obiralce hmelja je dovoljena od 1. avgusta do 30. septembra. Vsak obiralec kupi na domači odhodni postaji celo karto in rumeno železniško legitimacijo K-13, ki stane 2 din. Karto in legitimacijo obdrži ter se z njo pelje nazaj zastonj. Hmeljarska zadruga, oziroma hmeljci pa morajo potrditi obiralcu, da je hmelj res obiral.

Najvišje cene, plačane zadnji čas za 1 kg najboljšega hmelja, so bile:

Nemčija za dom 48 din, za izvoz 11 din; Anglija (Golding) 47 din; Češkoslovaška: Zatec 23 din, Ustek 15 din; Jugoslavija: savinjski 22 din, vojvodinski 4 din; Francija: alzaški 18 din; Amerika: Oregon 16 din, že zacarinjen inozemski 52 din; Poljska: volinjski 14 din; Belgija: Poperinghe 13 din.

Konferenca o izvozu živine na Reko

V zadnjem »Slov. gospodarju« smo že poročali o novem načrtu, ki so ga predložili Italijani za uvoz živine iz Jugoslavije. Vsa živina naj bi se izvažala samo na sejne na Reki, kjer bi jo prevzemali italijanski uvozniki. V četrtek, 5. avgusta, se je začela na Reki konferenca med za-

stopniki našega Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine in italijanskimi oblastmi o organizaciji prodaje naše živine na reškem trgu. Konferenca bo trajala več dni.

Slinavka otežuje izvoz živine

Avstrijsko kmetijsko ministrstvo je zaradi širjenja slinavke na gobcih in parkljih v naši državi razširilo prepoved uvoza prašičev in prežvekovalcev, in sicer živih kakor tudi njihovih delov, surovin in proizvodov iz raznih okrajev donavske, savske in dravske banovine. Iz dravske banovine se prepoved uvoza v Avstrijo nanaša na dolnjelendavski, ljutomerski in soboški okraj. Tudi Češkoslovaška je prepovedala uvoz živine, živalskih surovin in raznih predmetov, s katerimi se more prenašati okuženje. Prepoved se nanaša tudi na razne okraje donavske in savske banovine, slovenskih okrajev se prepoved še ne tiče.

Goveja živina

Slinavka, ki je zatrla vso trgovino z živino na Hrvaškem, je začela groziti tudi našim krajem. V nekaterih okrajih, ki mejijo na Hrvaško, se je žal že pojavila. Zaradi tega zastaja trgovina z živino, ker so ponekod sejmji že ukinjeni. Sicer pa je sedaj promet na sejmih zelo slab in tudi cene so neprimerne, tako da si kmetje dobro premislijo, preden prodajo živino. Na zadnjih sejmih je bil položaj sledeč:

Ptuj: voli 5.50, 5 in 4.60 din, telice 5.50, 4.50 in 3.50 din, krave 5, 3.50 in 2.70 din, teleta 6 in 5 din. — Slov. Konjice: voli 4.25 in 3.75 din, telice 4.50, 4 in 3.50 din, krave 4, 3.50 in 3 din, teleta 5 in 4.50 din. — Kranj: voli 6.25, 6 in 5.25 din, telice 6, 5.50 in 5 din, krave 5.50, 5 in 4.50

Razgovori z našimi naročniki

Vprašanja in odgovori

Obvezno izdajanje priznanic o predpisano takso o prejeti najemnin. G. M. T. S. 8. Oddajate stanovanje proti mesečni najemnini 30 din. Najemnik plačuje zelo neredno, včasih kar za štiri mesece skupaj. Zgradarinsko polo ste pravilno izpolnili, niste pa najemniku izdajali taksiiranih priznanic o plačani najemnini. Oblast zahteva sedaj od Vas plačilo taks za priznanice za pet let nazaj in še petkratno kazen povrh. Vprašate, ali je to utemeljeno, zlasti ko niste vedeli za navedeni predpis, niti niste bili od oblasti predhodno nanj opomnjeni. — Že 25. marca 1932 je bil izdan zakon, da morajo lastniki stanovanj in lokali izdajati priznanice o predpisano takso o prejeti najemnini, drugače se kaznujejo po členu 51. zakona o taksah. Slednji člen pa določa, da se pobere poleg redne takse še kazenska taksa v znesku trikratne neplačane takse. Pravica do izterjave rednih taks zastara v petih letih, za izterjavo kazni pa v treh letih, pri čemur začne zastaranje z dnem, ko oblastvo zve, da taksa ni plačana. Olajšavo bi mogli doseči le v toliko, da bi takoj plačali dvojno takso ali pa plačilo zavarovali ter se odrekli pravnemu leku zoper kazensko odločbo; v tem primeru Vam večje kazni ne bi trebalo plačati. — Ako najemnik plačuje neredno, niste dolžni izdajati priznanice vsak mesec, marveč le, kadar najemnik faktično plača — takrat pa seve za ves plačani znesek.

Prezverniki posestva začel neredno živeti, zapravljati in hoče posestvo prodati. Odpomoč? J. K. Enemu izmed sinov ste izročili posestvo za manj nego polovično vrednost. Ker je začel piti in zapravljati, posestvo pa zanemarjati in ga hoče celo prodati, vprašate, ali morete prodajo preprečiti ali zahtevati, da navedeni sin prepusti posestvo drugemu sinu-bratu za isto prezvernico. — Žal sedaj naknadno ne morete prezverniku prepovedati prodaje posestva, niti ga ne morete prisiliti k izročitvi drugemu sinu (bratu). — V kolikor bodo drugi Vaši otroci predvidoma prikrajšani na nujnem dednem deležu (ki znaša le polovico zakonitega), morejo zaenkrat predlagati le cenitev izročene posestva v zavarovanje dokazov v njegovi pravi vrednosti. Po Vaši smrti bodo sicer upravičeni zahtevati od prezvernika eventualno doplačilo prikrajšanega nujnega dednega deleža, a le v denarju — prodaje posestva pa sedaj ne morejo preprečiti. Enakega dednega deleža s prezvernikom ne morejo, odnosno ne bodo mogli zahtevati, ker ste bili upravičeni nakloniti

din, teleta 8 in 7 din. — Lendava: bikli 4 din, telice 5 in 4—4.50 din, krave 3 in 2 din, teleta 4—4.50 din. — Litija: voli 5.50, 5 in 4.50 din, telice 5, 4.50 in 4 din, krave 4 in 3.50 din, teleta 6 in 5.50 din.

Takse na izvoz prašičev v Avstrijo

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je sklenil, da ponovno vpelje takso na izvoz prašičev v bivšo Avstrijo. Ta taksa bi znašala 100 din za komad, oziroma 4500 din za vagon. S tem bi bil seveda skrócen zaslužek izvoznikarjev. Že lansko leto je bila uvedena ta taksa, bila pa je koncem leta zaradi velikega padca cen na avstrijskem trgu in dviga cen prašičev v naši državi ukinjena. Z uvedbo izvozne takse bodo seveda zelo prizadeti izvozniki prašičev.

Trgovina s svinjami

Na mariborskem sejmu so bili mladi prasci 5—6 tednov stari po 90 do 120 din komad, 7—9 tednov po 130 do 160 din, 3—4 mesece po 180 do 240 din, 5—6 mesecev po 285 do 420 din, 8—10 mesecev po 450 do 550 din, eno leto stari po 710 do 820 din; 1 kg žive teže po 6.50 do 8 din, 1 kg mrtve teže po 8.50—11.25 din. — V Prekmurju so pršutarji po 5—6 din, v Posavju po 6—7 din, na Gorenjskem (Kranj) pršutarji po 9 din, špeharji po 10 din 1 kg, mladi pujski 7—8 tednov stari po 140 do 210 din komad. Cene svinjam so nekoliko nazadovale.

Surove kože, ovčja volna

Goveje surove kože so po 7—9 din, telečje po 10 din, svinjske pa po 6 din 1 kg. Cena kožam se noče popraviti, dasi je na svetovnem trgu dosti višja, kar je znak, da so jo pri nas potisnili navzdol samo špekulanti. — Neoprana ovčja volna se prodaja po 24—26 din, oprana pa po 32 do 36 din za 1 kg.

prezverniku več nego bi mu po enakih delih šlo in ste to svojo pravico žal že izrabili; sedaj ne morete pogodbe spremeniti in se morajo ostali otroci zadovoljiti z nujnim dednim deležem, to je s polovico tega, kar bi jim sicer po zakonu po enakih delih šlo.

Plačilo za delo bratov in sester ter prevzitarja na posestvu. J. K. Svoje posestvo ste izročili sinu ter si izgovorili prevzitek. Na posestvu že tri leta opravljate razna dela po svojih močeh, delata pa tudi mlajši sin in hčerka, ne da bi sin-prezverniki dostoj komu kaj plačal. Dogovorili glede plačila niste ničesar. Vprašate, ali ste upravičeni zahtevati od prezvernika plačilo za opravljena dela in koliko bi smeli računati. — Predpostavljamo, da o priliki, ko ste izročili posestvo sinu in si izgovorili prevzitek, niste obljubili pomagati na posestvu po svojih močeh. V tem primeru ne bi mogli zahtevati nikakega plačila, ker bi bilo smatirati, da je Vaše delo nekaka protidajatev za prevzitek. Ako pa je dobil prezverniki dovolj kritja za prevzitek, zlasti tudi že s tem, da se je prezvernica cena določila mnogo izpod prave vrednosti, in se ni nič govorilo o tem, da bi morali Vi pri delu kaj pomagati, tedaj Vam pritiče za prostovoljno opravljena dela odmena. Ako Vas je sin prosil za pomoč, odnosno ako ste mu pomagali z njegovo vednostjo in voljo, tedaj Vam mora plačati toliko, kolikor znaša povprečno primerno plačilo za enaka dela v Vašem kraju. Ako pa ste delali brez izrecnega ali tihlega soglasja s sinom-prezvernikom, tedaj lahko zahtevate toliko, kolikor je sin s tem prihranil (obogatel), odnosno je posestvo prišlo v prid. — Enako velja za delo brata in sestre, ki nikakor nista dolžna delati za brata. Ako sta pomagala na posestvu z vednostjo in voljo lastnika, jima pritiče plačilo kot drugim delavcem (dinarjem) v Vašem kraju, ako pa brez soglasja, tedaj smeta zahtevati toliko, kolikor je prezverniki obogatel. Seve je treba upoštevati, ali imata pri bratu stanovanje in hrano, morda tudi ostalo oskrbo; v tem primeru bi bilo vrednost teh bratovih protidajatev odračunati od zasluzka. — Opozarjamo Vas, da tožba na plačilo primerne zasluzka zastara že v treh letih; po preteku treh let bi mogli izložiti le še znesek, za kolikor je bil brat (odnosno njegovo posestvo) obogateno. — V kolikor Vam prezverniki ni dajal izgovorjenega prevzitka, ga morete v treh letih tožiti na izpolnitev obveze; namesto dajatev v naravi, glede katerih ne bi imeli več interesa, morete zahtevati plačilo, odnosno odškodnino v denarju.

Brezobrestna posejila za obnovu vinogradov. A. K. Odgovor na Vaše vprašanje najdete v današnji številki »Slov. gospodarja« pod naslovom: Določila za podeljevanje brezobrestnih posejil za obnovu vinogradov.

Dolžnost izpolnitve obljube odstopiti njivo. Nemenovan naročnik. — Iz Vašega dopisa sklepamo, da je pokojni oče odredil, naj mačeha določi, kateri izmed otrok prvega zakona, ki so bili vsi pozvani za dediče, naj kot najbolj sposoben prevzame zapuščino in je mačeha predlagala Vas. Ako je mačeha s to pretvezo izvabila od Vas obljubo, da boste pozneje hišo in nekaj njive odstopili njeni hčeri, bi bil ta dogovor neveljaven, ker bi nasprotoval dobrim šegam. Ako pa je mačeha le izrazila željo in ste Vi pristovoljno, neka-ko iz hvalečnosti obljubili njeni hčeri odstopiti razen hiše (kar ste že storili) še tudi pol njive, je stvar sledeča: Ako bi naj ta »odstop« značil daritev, tedaj je obljuba neveljavna, ker bi morala biti dana v obliki notarskega zapisa, ko niste podarjene stvari takoj izročili. Ako pa bi naj »odstop« značil kupoprodajo ali kako drugo vrsto odplatnih pogodb, bi bil dogovor, da se hoče skleniti pogodba v bodoče, le tedaj za Vas obvezen, ako je bil določen tako čas sklepanja kakor bistveni deli pogodbe (pri kupoprodaji je poleg predmeta bistvena tudi cena); razen tega je treba zahtevati izvršitev take obljube najpozneje v enem letu po pogodjenem času, sicer pravica preste. — Ker nam niste vsega dovolj točno navedli, Vam žal ne moremo določno odgovoriti, ali se boste lahko ubranili pred zahtevo na izpolnitve obljube ali ne.

Priposestevanje poti skozi gozd. F. M. A. Po dedoval ste od svojih staršev med drugim njivo, na katero se vozi skozi tuj gozd, in sicer večinoma po občinski poti, le kakih 20 metrov pot ni občinska. To slednje pot so uporabljali Vaši starši in starši staršev od leta 1883 do 1937 in je vozil po njej že tudi lastniški prednik Vašega deda. Vozili so javno, brez prošnje in ne da bi jim kdo vožnje prepovedal. Vam pa je sedaj lastnik gozda vožnje prepovedal; trdi, da je pot le za hojo in da bi morali Vi dokazati, da se je že skozi 90 let vozilo skozi gozd, ako bi se hoteli sklicevati na priposestevanje služnostne pravice vožnje skozi gozd. Drugi Vam pa pravijo, da zadošča za priposestevanje že 30 letno izvrševanje voženj, odnosno služnostne pravice. — V splošnem res zadošča za priposestevanje služnostne pravice vožnje 30 letno izvrševanje brez prošnje, brez sile in javno ter v zavesti izvrševanja pravice. Proti državnemu zakladu, to je proti upraviteljem državnega blaga in državne imovine, dalje proti upraviteljem imovine cerkve, občine in drugih dovoljenih združb se zahteva 40 letno izvrševanje. Priposestevanje pravice vožnje in drugih poljskih služnosti skozi gozdne parcele pa je bilo ukinjeno že s cesarskim patentom od l. 1853. Naše najvišje sodišče je v neki podobni pravdi iz-

rekli, da je tudi še sedaj možno priposestevati s 30, odnosno 40 letnim izvrševanjem služnostno pravico vožnje skozi gozdno parcelo, ako je skozi gozd že vodila vozna pot. Vendar pa sodišča navadno zahtevajo, da je ta pot vnešena v mapo. — V ostalem se služnost skozi gozd lahko pridobi s pismeno pogodbo, poslednjevoljno odredbo ali s pravorekom, izdanim pri delitvi skupnih zemljišč. — Vse odgovore dajemo svojim naročnikom brezplačno.

Koliko obresti je treba plačati od dedščinskih terjatev. J. S. Leta 1931 ste z dednim dogovorom prevzeli obvezo plačati sestri 4000 din dedščine. Sodišče je na Vaš predlog zaradi zmanjšanja vrednosti prevzetega posestva slednje 23. jan. 1937 ocenilo in dedščino znižalo na 3000 din. Sestrin advokat zahteva sedaj od Vas, da plačate 5% obresti od zneska 4000 din za dobo sedmih let nazaj. Na posamezna vprašanja Vam odgovarjamo: Določila o znižanju obrestne mere za Vas, odnosno za obveznosti, ki izvirajo iz dedovanja, ne veljajo. Morate torej plačati dogovorjene, odnosno zakonite 5% obresti. — V kolikor ste nekaj let dajali sestri namesto obresti krompir in je bila s tem zadovoljna, ste s tem svoji obvezi, plačati obresti za določeno leto, zadostili, ako je sestra izjavila svojo zadovoljnost v tej smeri, da sprejme krompir namesto obresti za celo leto. Ako pa je izjavila le, da je namesto z denarjem zadovoljna tudi s krompirjem, bi bilo treba preračunati vrednost krompirja in bi morali eventualni ostanek doplačati. — Obrestne terjatve zastarajo v treh letih; prekine pa se zastaranje (in začne teči triletni zastaralni rok znova), ako ste svojo obvezo, plačati zastale obresti, priznali, odnosno obljubili začeti obresti plačati. V kolikor Vam je po prejšnjih uredbah o zaščiti kmetov morda bil priznan odlog plačila obresti, bi tista doba ne šlela v zastaralni rok. — Vprašanje, ali ste dolžni za čas pred znižanjem dedščinske terjatve (23. jan. 1937) plačati obresti od znižane ali od neznižane terjatve, je med juristi sporno. Večina je mnenja, da je obresti tudi za nazaj plačati le od znižane glavnice. Uredba o likvidaciji kmetovih dolgov tega vprašanja ne ureja; ker pa je bila izdana v prid kmetom, je sporna vprašanja reševati istotako v prid kmetom.

Razkuževanje obleke delavcev ob povratku v domovino. B. Louis. Banska naredba, ki je odredila omenjeno razkuževanje oblek, še ni razveljavljena. Vendar se letos v Mariboru še ni vršilo nikako tako razkuževanje.

Zastaranje rentninskega davka. I. H. v V. Pravica do odmere rentninskega davka zastara v petih letih, pri čemur prične zastaralni rok teči 1. januarja onega leta, v katerem je davčna obveznost nastala (n. pr. za obresti, dobljene, odnosno zapadle v letu 1937 — dne 1. januarja 1938). Pravica do izterjave rentninskega davka pa zastara v petih letih od dne dostavitve plačilnega naloga.

si pripovedovali čudovite zgodbe iz svojega življenja. Mnogokdaj so tudi kockali. Vendar tega kapitan ni rad videl, ker so to igro prejeli od tujcev. Zato so kockali skrivaj.

Najlepše pa je bilo, ko so ti brkati možje pograbili meče in se šli mečevati. To so se jima iskrile oči! Toda niso jima dovolili, da bi se tudi onadva poskusila. »Kobosta zrastla še za komolec!« so jima rekli. (Dalje prihodnjt)

Posojilo

Gašpar Česen sreča na cesti šestletnega sinčka svojega prijatelja Mihaela Čebule, ki mu že dalje časa dolguje posojeni denar.

»Čuješ, dečko,« mu pravi, »povej očetu, da ga prosim, naj mi še ta teden vrne posojeni denar. On je menda na to čisto pozabil.«

Sinko: »Tisto pa ne, pozabil pa že ni!«

Česen: »Kako to veš?«

Sinko: »Skoraj vsak dan pravi: Česen bo še dolgo čakal na svoj denar.«

Koliko je vreden?

Samuel: »Levi, kaj rečeš, koliko sem vreden tak, kakršen stojim pred teboj?«

Levi: »Tisoč dinarjev.«

Samuel: »Izvrstno! Tisoč dinarjev! Saj je že moj prstan toliko vreden!«

Levi: »To sem že upošteval...«

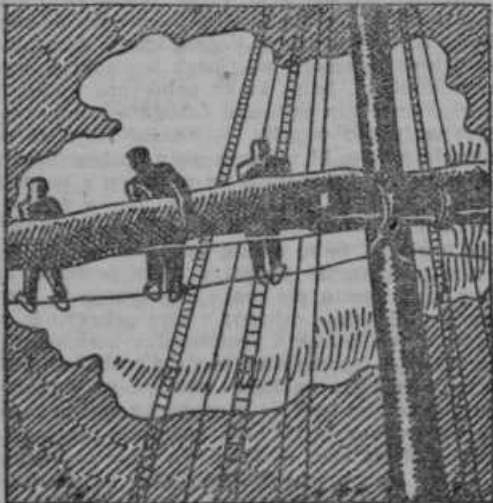
Našim malčkom

Matjažek

32

Junaškega Slovenca povest v slikah

Zelo sta se pa čudila tem možakarjem, ki so spretno in brez najmanjše vrtogla-

vice plezali po vrveh, razvijali in zgrinjali jadra, zraven pa veselo prepevali.

Toda kaj kmalu sta se tudi ona tega naučila. Plezala sta kot muhi, brez strahu in brez vrtoglavice. Zelo rada sta posedala

visoko gori na prečnikih in se ozirala preko morske ravnini v daljavo...

V prostih urah so se gusarji zbirali v zaradni kajuti. Posežli so v krogu, peli in